

14. Knihovnické organizace a spolupracující instituce

V kapitole se seznámíte se základními organizacemi, spolky a sdruženími, se kterými knihovny v České republice spolupracují.

Hlavní body kapitoly

- Knihovnické organizace a instituce
- Spolky, sdružení a svazy obcí a měst České republiky
- Vzájemná spolupráce

Klíčová slova

IFLA, EBLIDA, SKIP, SDRUK, AKVŠ, LIBER, OCLC, SMS, SPOV, SMS a NSZM.

Knihovnické a spolupracující organizace a instituce

IFLA

IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions) je nejvýznamnější celosvětová knihovnická organizace. Byla založena v roce 1927 v Edinburghu. Organizace IFLA je „*představitelkou knihovnické profese*“. Prezidentkou je paní Barbara Lison (Německo).

IFLA je nevládní, nezisková a nezávislá organizace. Je partnerskou organizací UNESCO. Jejím dlouholetým úkolem je hájit zájmy knihovnických a informačních služeb a jejich uživatelů na celém světě. Podporuje vysokou úroveň standardu v poskytování knihovnických a informačních služeb. Tyto standardy se snaží přenášet do povědomí široké veřejnosti.

Představuje přední mezinárodní orgán zastupující zájmy knihovnických a informačních služeb a jejich uživatelů. IFLA poskytuje informačním specialistům po celém světě fórum pro výměnu nápadů a podporu mezinárodní spolupráce, výzkumu a rozvoje ve všech oborech knihovnické činnosti a informační služby. IFLA je jedním z prostředků, pomocí kterých mohou knihovny, informační centra a informační profesionálové na celém světě formulovat své cíle, uplatňovat svůj vliv jako skupiny, chránit své zájmy a hledat řešení globálních problémů.

V současné době má IFLA přibližně 1400 sdružení, institucí a jednotlivců z velmi odlišných kulturních prostředí spolupracuje na prosazování cílů Federace a na propagaci knihovnictví na celosvětové úrovni. Prostřednictvím svého formálního členství zastupuje IFLA přímo nebo nepřímo přibližně 500 000 knihoven a informačních profesionálů po celém světě.

IFLA sleduje své cíle prostřednictvím různých kanálů, včetně publikací, časopisu, směrnic, zpráv a monografií s širokým rozsahem témat. Pořádá workshopy a semináře po celém světě za účelem zlepšení odborné praxe a zvýšení povědomí o rostoucím významu knihoven podporujících své komunity a společnost v digitálním věku.

Členem IFLA v ČR jsou [Národní knihovna ČR](#), [SKIP](#), [Knihovna Akademie věd ČR](#) a [Parlamentní knihovna ČR](#).

EBLIDA

EBLIDA (European Bureau of Library, Information and Documentation Associations) je nezisková organizace zastupující národní knihovny a knihovnická sdružení v Evropské unii a dalších evropských zemích. Prostřednictvím svých členů zastupuje přibližně více než 70 000 jednotlivých knihoven napříč Evropou (z toho cca 65 000 se považuje za veřejné knihovny) a přibližně 100 milionů uživatelů.

EBLIDA byla založena 13. června 1992 v Haagu, hlavním městě Nizozemska. Prezidentem EBLIDA, zvoleným v květnu 2018 ve Štrasburku, je Ton Van Vlimmeren. EBLIDA je členem [IFLA](#) a [Copyright for Creativity](#).

Cíle a činnosti vycházejí z Ústavy EBLIDA; prioritně se zaměřuje na podporu konzultace mezi jejími členy o záležitostech společného zájmu; vytváří komunikační kanál mezi svými členy a dalšími partnery, zejména mezi Evropskou komisí, Evropským parlamentem a dalšími orgány Evropské unie.

EBLIDA vystupuje jako reprezentativní hlas profesí knihovnictví a informatiky v evropských záležitostech a slouží a podporuje další zájmy profesí knihoven a informačních věd, jeho institucí a profesionálních pracovníků v Evropě.

Českou republiku zastupuje v EBLIDA [SKIP](#).

LIBER

LIBER (Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche) je hlasem evropských vědeckých knihoven. Jde o nadaci registrovanou v Nizozemsku. Předsedkyní LIBER je paní Jeannette Frey (Švýcarsko). Sdružení bylo založeno v roce 1971, členy LIBER je přibližně 450 národních, univerzitních a dalších knihoven, širší okolí LIBER tvoří partnerství s jinými organizacemi v Evropě i mimo ni.

Českou republiku zastupuje [Národní knihovna ČR](#), [Národní technická knihovna](#), [Knihovna Akademie věd ČR](#) a další instituce.

OCLC

BROKEN-LINK:OCLCLINK-BROKEN (Online Computer Library Center) je mezinárodní sdružení knihoven, které podporuje tisíce knihoven při zvyšování dostupnosti a využití informací pro lidi po celém světě. Poskytuje sdílené technologické služby, originální výzkum a komunitní programy, které pomáhají knihovnám plnit neustále se vyvíjející potřeby jejich uživatelů, institucí a komunit.

Tato organizace vznikla v roce 1967. Pravděpodobně nejznámější jsou světový katalog [WorldCat](#), discovery systém [WorldCat Discovery Service](#) nebo sdílená katalogizace prostřednictvím [BROKEN-LINK:OCLC Cataloging and Metadata SubscriptionLINK-BROKEN](#). OCLC má cca 16 tisíc členů z více než 100 zemí světa.

ÚKR

ÚKR (Ústřední knihovnická rada České republiky) je poradním, iniciativním a koordinačním orgánem ministra kultury ČR pro oblast knihovnických a informačních služeb, knihovnictví a knihoven v České republice.

Rada se vyjadřuje k zásadním programovým, legislativním a normativním záměrům v oblasti knihovnictví. Ve spolupráci s příslušným odborem MK ČR předkládá ministru kultury ČR návrhy na řešení zásadních problémů knihovnictví v České republice. Obsahově **připravuje celostátní koncepcí rozvoje knihoven ČR a iniciuje zpracování dílčích strategických materiálů pro různé oblasti činnosti knihoven.**

Vyjadřuje se ke stanovení prioritních oblastí poskytování dotací provozovatelům knihoven a k náplni programů MK ČR určených k rozvoji knihovnictví. Má poradní hlas k rozdělení dotačních prostředků do dotačních programů Ministerstva kultury ČR, například [VISK](#), [K21](#).

Rada zpracovává návrhy a doporučení týkající se postavení, funkce a mezirezortní kooperace knihoven poskytujících VKIS.

Členy rady jmenuje ministr kultury z řad odborníků, zástupců profesních sdružení a představitelů institucí z oblasti knihovnictví. V současné době jsou v radě představitelé všech knihovnických sdružení ([SKIP](#), [SDRUK](#), [AKVŠ](#), [Knihovnická komise AMG](#)) a ředitelé všech ústředních knihoven ([Národní knihovna ČR](#), [Národní technická knihovna](#), [BROKEN-LINK:Národní lékařská knihovnaLINK-BROKEN](#), [Knihovna AV ČR](#)), dále výběrově ředitelé krajských knihoven a městských knihoven.

Rada představuje užitečnou platformu pro komunikaci mezi knihovnami a Ministerstvem kultury. Stále častěji se daří dohadovat společné postupy v klíčových otázkách rozvoje knihoven.

Předsedkyní ÚKR je [Libuše Nivnická](#).

.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000000582&local_base=SCK[PhDr. Vít Richter]].
==== S KIP ====

[SKIP](#) (Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR) je dobrovolná profesní a stavovská organizace knihovníků a informačních pracovníků, která má charakter občanského sdružení.

Posláním SKIP je usilovat o soustavné zvyšování úrovně knihovnické a informační práce a s tím spojené prestiže oboru a o to, aby ze strany státu, zřizovatelů knihoven a informačních institucí byly vytvářeny příznivé podmínky pro jejich rozvoj a činnost.

SKIP je členem mezinárodních spolků [IFLA](#) a [EBLIDA](#), členem [Spolku pro obnovu venkova](#), [Sdružení místních samospráv](#), spolupracuje s [Asociací krajů](#), [Národními sítěmi zdravých měst](#) a [Svazem měst a obcí](#).

SKIP sdružuje více než 1800 členů a je organizován na regionálním principu. Má [10 regionálních organizací](#). Po odborné linii zajišťuje činnost [13 odborných sekcí a klubů](#):

- [sekce](#) – veřejných knihoven, bezbariérové knihovny, zaměstnavatelská sekce, sekce vzdělávání, fantastické knihovny a sekce trenérů paměti, ...
- [kluby](#) – Klub dětských knihoven, Klub školních knihoven, Klub lékařských knihoven, Klub tvořivých knihovníků, Klub vysokoškolských knihovníků, Frankofonní klub, ...
- [komise](#) – Komise pro zahraniční styky.

Předsedou SKIP je [Roman Hájek](#).

==== SDRUK ====

[SDRUK](#) (Sdružení knihoven České republiky) bylo ustaveno v prosinci 1992 jako nadace s cílem koordinovat spolupráci a napomáhat rozvoji odborných a veřejných knihoven. Členy SDRUK je v současné době přes 70 knihoven a informačních středisek, předsedou SDRUK je [RNDr. Tomáš Řehák](#).

SDRUK se podílí na organizaci celostátní konference Knihovny současnosti. Ve spolupráci s Národní knihovnou ČR vznikl [Slovník českých knihovníků](#), ve kterém jsou zveřejněny informace o významných osobnostech českého knihovnictví.

Z podnětu SDRUK vznikla i [Nadace knihoven](#), která umožňuje podporu studijních cest a exkurzí do zahraničních knihoven.

SDRUK pracuje v [devíti odborných sekcích](#):

- Sekce pro akvizici
- Sekce pro bibliografii
- Sekce pro historické fondy
- Sekce pro informační vzdělávání uživatelů
- Sekce pro informační technologie
- Sekce pro PR a marketing
- Sekce pro regionální funkce
- Sekce pro služby
- Sekce pro městské knihovny

AKVŠ

[AKVŠ](#) (Asociace knihoven a vysokých škol ČR) vznikla v roce 2001. Založilo ji 21 veřejných vysokých škol. Asociace zastupuje vysokoškolské knihovny a prosazuje jejich zájmy při jednání se vzdělávacími organizacemi, např. s distributory informačních zdrojů a snaží se podporovat mezinárodní spolupráci těchto knihoven. Členem AKVŠ se mohou stát jen vysokoškolské knihovny; v současné době jde o cca 25 členů.

Asociace usiluje o spolupráci na mezinárodní úrovni, k jejím klíčovým aktivitám patří podpora otevřeného přístupu k publikování výsledků vědy a výzkumu, podpora informačního vzdělávání, trendy a rozvoj kvality služeb.

AKVŠ je členem v mezinárodních sdruženích [SPARC Europe](#) a [Liber](#). Pořádá také akce pro knihovny, například konferenci [Bibliotheca academica](#).

Předsedou AKVŠ je Ing. Václav Šubrta.

AMG

AMG (Asociace muzeí a galerií České republiky, z. s.), je profesním svazem sbírkotvorných institucí a osob činných v oboru muzejnictví, největším v České republice.

Od svého založení v roce 1990 působí jako reprezentant muzeí a galerií v ČR a hájí společné zájmy a práva těchto institucí v duchu principů stanovených Etickým kodexem Mezinárodní rady muzeí ICOM. AMG v současné době sdružuje přes 300 řádných členů (institucí) a 200 členů čestných a individuálních.

Zvláštní skupinu tvoří [Knihovnická komise](#), která každoročně pořádá [Seminář pro muzejní knihovníky](#).

Předsedkyní Knihovnické komise AMG je [PhDr. Štěpánka Běhalová, Ph.D.](#)

ČIS

ČIS (Česká informační společnost, z. s.), je sdružení občanů, kteří pracují v některém z oborů zabývajících se vyhledáváním, uchováváním a zpřístupňováním informací odborného (vědeckého, technického, ekonomického, medicínského apod.) charakteru. Jedná se zejména o informační pracovníky, archiváře, bibliografy, knihovníky, administrátory informačních systémů v informačních institucích a další příbuzné profese.

SPOV

SPOV (Spolek pro obnovu venkova ČR) je nevládní nezisková organizace, jejímž posláním je přispívat k rehabilitaci venkova, k obnově a prohloubení společenského a duchovního života na venkově a k posílení jeho hospodářské stability a prosperity.

Se SPOV spolupracuje [SKIP](#) především na soutěži [Vesnice roku](#) a je také jeho členem. Cílem soutěže Vesnice roku v [Programu obnovy venkova](#) je snaha povzbudit obyvatele venkova k aktivní účasti na rozvoji svého domova, zveřejnit rozmanitost a pestrost uskutečňování programů obnovy vesnic a upozornit širokou veřejnost na význam venkova. Zástupce SKIP je jedním z porotců soutěže, ve kterých se hodnotí i veřejné knihovny.

Předsedkyní SPOV je [Ing. Veronika Vrecionová](#).

SMO

SMO (Svaz měst a obcí České republiky) – do jeho působnosti spadá široké spektrum aktivit. Každodenní práce svazu je zaměřena především na legislativní činnost v různých oblastech, zejména v oblasti financování obcí, dále pak například v oblasti regionálního rozvoje a rozvoje venkova, bezpečnosti, dopravy, energetiky, školství, kultury, oblasti sociální aj. V oblasti knihovnictví spolupracuje zejména při oceňování soutěže [Městská knihovna roku](#).

Předsedou SMO je [Mgr. František Lukl, MPA](#).

SMS

SMS (Sdružení místních samospráv ČR) je nevládní apolitickou organizací s celostátní působností, která sdružuje a hájí zájmy obcí a měst v ČR. V oblasti knihovnictví úzce spolupracuje na realizaci přednášek a stáží pro obce. Členem Sdružení místních samospráv je **SKIP**.

Předsedou SMS je **JUDr. Stanislav Polčák**.

NSZM

NSZM (Národní síť zdravých měst) je odborně zaměřená asociace 135 měst, obcí a regionů, která aktivně pracuje v Česku již téměř 30 let. Pojem zdravé město, obec, mikroregion, kraj je prestižní označení pro municipalitu, která je aktivně zapojena do mezinárodního **Projektu Zdravé město** (obec, region) pod patronací OSN-WHO. V rámci jednotlivých zemí vznikají národní sítě, které mezi sebou spolupracují.

Zdravá města, obce a regiony systematicky podporují kvalitu veřejné správy, veřejných služeb (včetně knihoven), kvalitu strategického plánování a řízení s ohledem na udržitelný rozvoj a podporu zdraví, aktivně se ptají svých obyvatel na jejich názory.

Předsedou NSZM je **JUDr. Lubomír Gajdušek**.

Další užitečné zdroje vztahující se k obsahu této kapitoly najdete v **příloze 14**.

From:
<https://prirucka.osvobozena-knihovna.cz/> - **Metodické příručky pro knihovny**

Permanent link:
https://prirucka.osvobozena-knihovna.cz/rizeni/knihovnicke_organizace_a_institute?rev=1773056478

Last update: **2026/03/09 12:41**

